

Lisa. Vastused avalikustamiselt saabunud kommentaaridele ja ettepanekutele

Eesti mereala seisundihinnangu ja sellega seonduvatele eelnõudele avalikustamiselt saabunud ettepanekud ja kommentaarid ning eelnõude koostajate vastused kommentaaridele.

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
Kaspar Anderson, Kliimaministeerium (veebivormilt)	Sihtide aruanne: Palun lisada siht, mis on seotud keskkonnaohtlike vrakkidega (näiteks Reostusohtlike vrakkide ohustamine). Eesti merealal on tuvastatud hetkel (10.04.2024) seisuga 65 keskkonnaohtlikku vrakki (objekti). Hoidmaks ära vrakkides pärineva kütuse sattumist merekeskkonda või puhastada neid vanades kalapüügi vahenditest, on vajalik hakata neid tühjaks pumpama ja/või võrkudest puhastama. KLIMil on koostöös Riigilaevastikuga kavas sellise võimekuse arendamine ning alustada vrakkide keskkonnaohustamisega vastavalt koostatud riskihinnangule. Mõõdikuks oleks tühjaks pumbatud/puhastatud vrakkide arv aastas.	Arvestatud. Lisatud uus siht BALEE T56: Kõrge riskitasemega reostus- ja keskkonnaohtlike vrakkide ohutustamine (seotud tunnustega D8 (saasteained) ja D10 (mereprügi)). Olukorra baastase: seisuga 10.04.2024 on kokku Eesti merealal 65 reostusohtlikku vrakki, neist kõrge riskitasemega 4 objekti. Eesmärk: 6 aasta jooksul kõrge riskitasemega objektide ohutustamine. Sihi indikaator: tühjaks pumbatud/puhastatud kõrge riskitasemega vrakkide arv (4 vrakki 6a jooksul e 2030.-ks)
Tiina Tubli, Põllumajandus- ja Toiduamet	MSRD art 8-10 kohase seisundihinnangu koondaruanne (eelnõu): Eesti mereala keskkonnaseisund 2024 (ST00003261), lk 19, rida 9- "Lisaks pärineb hajukoormus ka muudest maismaalistest tegevustest, nt maaparandusest, metsandusest jt." Maaparandussüsteem ise põhimõtteliselt hajukoormust ei „tooda”, kuid võib soodustada toitainete kandumist veekogudesse.	Arvestatud. Koondaruande teksti on täpsustatud: <i>Lisaks pärineb hajukoormus ka muudest maismaalistest tegevustest (nt metsandusest, hajaasustusest jt) ning toitainete transporti veekogudesse, sh merre, soodustab maaparandus.</i>
Toomas Padjus, Kai Ginter, Melika Paljak, Allar Leppind; Keskkonnaamet (nr 6-2/24/6318-2)	MSRD art 8-10 kohase seisundihinnangu koondaruanne (eelnõu): Tabel 9.1. on sihi BALEE-T39 saavutamise tase 2024 toodud järgnevalt: „Maa-Ameti geoportaalis INSPIRE kihil olemas: 1) mereala piirid, 2) MSRD laiad elupaigatüübid, 3) LD elupaigatüübid (3 tk), 4) rannikumere hüdroloogia seirejaamad. Vaja juurde: rannikuveekogumid, seirejaamad (muud), uuendada 2024.a hinnangu ruumiandmed (elupaikade levikualad).“ Rannikuveekogumid on nähtavad VMK	Rannikuveekogumite jm merealade ruumikujude lisamine ruumiandmeteenusena tuleneb INSPIRE direktiivist (lisa I p 8. Hüdrograafia), seetõttu ei piisa nende kuvamisest ainult Maa-Ameti veemajanduskavade kaardirakenduses. Seega pole siht veel täielikult saavutatud ning jätkub MSRD järgmises rakendustsükli (2025-2030).

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
	kihil. Kas peetakse vajalikuks lisada need eraldi INSPIRE kihile?	
	Sihtide aruanne:	
	<p>Aruandes „EL merestrateegia raamdirektiivi (2008/56/EÜ) kohane merekeskkonna seisundihinnang: tunnus D5 (eutrofeerumine)„on välja toodud, et „Peamiseks surveteguriks eutrofeerumise kontekstis on toitainete koormus läbi jõgede, atmosfääri ja otselaskude (sh mere kalakasvatused)“. Uue sihina on toodud BALEE-T34-2024 „Keskkonnasõbraliku mere vesiviljeluse, sealhulgas selle infrastruktuuri arendamise toetamine“, seotud indikaator „rajatavate kasvanduste tõttu veekogumis toitainete koormus ei suurene“. Lisaks, veeseadus § 33 sätestab, et pinnaveekogumite ökoloogilise ja keemilise seisundi halvenemist tuleb vältida. Siinkohal tekib küsimus, kui mere kalakasvatus on üks peamine survetegur, kas ja kuidas on võimalik kalakasvatus ilma toitainete koormuse suurenemiseta. Kas sellele peaks andma vastuse aruandes viidatud MSRD meetmekavas ette nähtud meede „Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine“? Ettepanek võtta sihikule ka avamere kasvanduste hea tava koostamine (näiteks maksimaalsed kasvanduste suurused erinevates veekogumite jaoks, keskkonnakoormust mitte lisav söödakoostis jms).</p>	<p>Oleme märkuse ja ettepanekuga nõus. Sihi indikaatori sõnastus on parandamisel: <i>Rajatavate kasvanduste tõttu veekogumis toitainete sisaldus ei suurene</i>. Arvestades, et veekogumi seisundit hinnatakse muuhulgas (toitainete) sisalduste põhjal, on see ka sihi hindamisel asjakohasem kui koormus, sh mõõdetav ka vesiviljeluse kitsamas piirkonnas ehk konkreetse objekti keskkonnamõju .</p> <p>Avamere kalakasvatuse hea tava väljatöötamine võiks olla merestrateegia meetmekava uuendamisel (2025-2026) üheks uueks meetmeks v tegevuseks, arvestades ka Helcomi vesiviljeluse PVT/PVP kirjeldust (https://helcom.fi/wp-content/uploads/2023/12/BAT_BEP-descriptions-of-sustainable-aquaculture-in-the-Baltic-Sea-region.pdf)</p>

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
	<p>Uus valitud siht BALEE-T32- 2024. Teeme ettepaneku täpsustada indikaatoreid BAL-EE-T32.1 ja BAL-EET32.2 järgnevalt:</p> <p>1) Sadamates lastimis- ja lossimistööde inspekteerimise arv (läbi viidud kontrollide tulemuslikkus -kontrollide tulemuslikkus hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbi viidud kontrollidest, baastase 64% - sihttase 80%. 2) Kaebuste arv ei peaks olema indikaator. Kaebus võib olla manipuleeritav näitaja (näiteks Ukraina sõjaga vähenes tegevus sadamates, kaebuste arv vähenes). Indikaator eemaldada sellisel kujul. Mõõdik peaks iseloomustama meie tegevusi.</p>	<p>Arvestamisel ning pärast täiendavaid konsultatsioone plaanime sõnastada indikaatori BAL-EE-T32.1 järgmiselt: <i>Läbiviidud kontrollide tulemuslikkus: hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbiviidud kontrollidest</i> (baastase 64% - sihttase 80%).</p> <p>Esialgu väljapakutud indikaatori BAL-EE-T32.2 (kaebuste arv) plaanime eemaldada.</p> <p>Arvestatud osaliselt (lühendame saavutusmäära tähtaegu). Täiendame sihi T31-2024 sõnastust (<i>Eesti riiklik suutlikkus reageerida naftareostustele ja muudele kahjulikele ainetele on regionaalselt kokkulepitud tasemel. Sadamates on tagatud reostustõrjevõimekus ning laevajäätmete vastuvõtt ja käitlemine vastavalt sadamaseadusele.</i>). Sihi saavutamise hindamiseks pakume kolme indikaatori, sh eristades sadamate reostustõrjeplaanid ja laevajäätmete vastuvõtmise kavad:</p> <p>1) T31.1 Merereostustõrjealane võimekus on vastavuses Läänemere piirkonnas kokkulepituga;</p> <p>2) T31.2 Sadamaseaduse kohased sadamate reostustõrjeplaanid on olemas ja ajakohased (2025: 100%);</p> <p>3) T31.3 Sadamate laevajäätmete vastuvõtmise ja käitlemise kavad on rakendatud ja ajakohased (baastase 2023: 95%; 2025: 100%). Selgituseks: tulenevalt direktiivi (EL) 2019/883 nõudest peavad laevajäätmete kavad 100% vastavuses olema oluliselt varem kui 2033, seetõttu parandasime saavutustaseme aega.</p>
	<p>Uus valitud siht BALEE-T31- 2024. Teeme ettepaneku täpsustada indikaatorit BAL-EE-T31.2 järgnevalt:</p> <p>1) Sadamaseaduse kohased sadamate reostustõrjeplaanid ning laevaheitmete ja lastijäätmete käitluskavad on rakendatud ja ajakohased aastaks 2033, SIHTTASE - 95%.</p>	

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
		<p>Oleme KLIMi poolt lisamas ka uut sihti, mida polnud avalikustamisele läinud dokumentides:</p> <p>Siht: <i>Keskkonnavalve järelevalve tõhustamine mereliste ja sadamate tegevuste üle</i></p> <p>Sihi saavutamist hinnatakse kolme indikaatori abil:</p> <p>1. KEA läbiviidud kontrollide arv ja tulemuslikkus (sadamate, laevade lastimis-lossimistöde, punkerdamise jmt järelevalvetegevused): hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbiviidud kontrollidest (baastase 64% - sihttase 80%).</p> <p>2. KEA laevajäätmete üleandmise kontrollid (vähemalt 15% sadamaid külastavate laevade koguarvust aastas: aastas laevakülastusi, neist kontrollitud ja kontrollide nõuetele vastavuse osakaal; eesmärk 100%).</p> <p>3. ICSi poolt perioodiliselt hinnatava „<i>Shipping Industry Flag State Performance</i>“ (https://www.ics-shipping.org/resource/shipping-industry-flag-state-performance-table-2023-2024/) on Eesti suhtes kõikides kategooriates „roheline“ (v.a Tokyo MOU), st ei halvene. Baastase 2023/2024: roheline.</p>
	<p>Uus valitud siht BALEE-T48 „Merekeskkonna taristule (LNG terminalide, tuuleparkide, vesiviljeluse jne. hooldustööd ja seadmete kasutusega seotud kemikaaliheidet) väljastatud veelubades on ajakohased väljalaskme ja suubla seirenõuded ning kemikaali kasutamine ja vette juhtimine toimub ainult keskkonnakaitse lubade alusel (Veeseaduse § 187 kohane veeloa kohustus juhul, kui juhitakse suublasse saasteaineid või heitvett ja jahutusvett)“. Sihi sõnastus on ebaselge. LNG terminalide ja tuuleparkide rajamisega/kasutamisega/hooldamisega teadaolevalt ei kaasne suublasse saasteainete või heitvee ja jahutusvee juhtimist ega kemikaaliheidet. Otseselt kemikaalide kasutamise loastamist veeseadus ette ei näe (va veekogu puhastamiseks kasutatakse kemikaale, VeeS §187 p 14). Keskkonnaluba vee erikasutuseks on vajalik, kui juhitakse suublasse saasteaineid või heitvett ja jahutusvett (VeeS § 187 p 4), kui</p>	<p>Täpsustame sihi T48 sõnastust ja muudame kemikaalide heidet saasteainete heideteks:</p> <p><i>Meretaristule (LNG terminalide, tuuleparkide, vesiviljeluse jm seadmete kasutamisega seotud hooldustöödeks ja saasteainete emissioonideks) väljastatud keskkonnalubadel on ajakohased heitmete seire nõuded ning kemikaalide kasutamine ja saasteainete vettelaskmine toimub ainult keskkonnalubade alusel (veeseaduse § 187 kohaselt veeloa kohustus saaste- või heitvee ja jahutusvee suublasse juhtimisel).</i></p> <p>Peame sihina oluliseks keskkonnalubades saasteainete heidete reguleerimist parandada-täpsustada, arvestades erinevates õigusaktides toodud sellekohaseid regulatsioone (vt altpoolt). Kui saasteainete täpsemaks loastamiseks on vaja muuta õigusakte, siis see tegevus</p>

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
	<p>juhitakse suublasse sademevett jäätmekäitlusmaalt, tööstuse territooriumilt, sadamaehitiste maalt ja muudest kohtadest, kus on saastatuse risk või oht veekogu seisundile (VeeS 187 p 6), kui arendatakse vesiviljelust (VeeS 187 p 15). Palume täpsustada, mis tegevuste osas nähakse vajadust loostamiseks ja väljalaskme ja suubla seirenduete rakendamiseks. Kas vajalik on veeseadusesse uute sätete lisamine või on seni tegevusi, mis on vaatamata kehtivale seadusele loostamata? Sihi sõnastus peaks olema selgem, et sellest oleks võimalik lähtuda kaalutlustel keskkonnalaos andmisel ja seire määramisel.</p>	<p>sätetatakse (täpsustatakse) hiljemalt merestrateegia uuendatavas meetmekavas. Näiteks OSPAR on juba 2008.a dokumendis OSPAR Guidance on Environmental Considerations for Offshore Wind Farm Development (https://www.ospar.org/documents?d=32631) välja toonud, et nii ehituse kui hooldustööde käigus kasutatavad kõik värvid, kemikaalid, kattevahendid ja muud saasteained peavad olema mõeldud merekeskkonnas kasutamiseks ja kõik ökotoksikoloogilised omadused peavad teada olema. Seega pole põhjust arvata, et tuuleparkidega ei kaasne saasteainete heidet.</p> <p><u>Taustaks:</u> Veeseaduse (VeeS) § 187. Veeloa kohustus: 4) juhitakse suublasse saasteaineid või heitvett ja jahutusvett; VeeS § 19. Suubla on veekogu, veekogu osa või maapõue osa, kuhu juhitakse heitvett või saasteaineid. VeeS § 22. Saasteaine on aine, mis võib põhjustada saastatust või mille esinemisega vees võib kaasneda keskkonnahäiring keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 3 lõike 1 tähenduses.</p> <p>Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (KeÜS) § 3. Keskkonnahäiring: (1) Keskkonnahäiring on inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata.</p> <p>(2) Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist:</p> <p>1) käesoleva seaduse § 7 lõikes 3 sätestatud keskkonna kvaliteedi piirväärtuse ületamisel;</p> <p>2) käesoleva seaduse § 7 lõikes 5 sätestatud saastatuse põhjustamisel;</p> <p>3) keskkonnakahju põhjustamisel;</p> <p>4) olulise keskkonnamõju põhjustamisel;</p> <p>5) olulise ebasoodsa mõju tekitamisel Euroopa Liidu Natura 2000 (edaspidi Natura) võrgustiku alale.</p> <p>KeÜS § 7. Heide, heite piirväärtus, keskkonna kvaliteedi piirväärtus, saastamine ja saastatus:</p> <p>(1) Heide on õhku, vette või pinnasesse otseselt või kaudselt väljutatav aine, organism, energia, kiirgus, vibratsioon,</p>

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
	<p>Uus valitud siht BALEE-T48 „Loodusliku merepõhja füüsilise kao, häiringu ja püsivate hüdrograafiliste muutuste pindala väheneb“. Siinkohal võiks täpsustada, mis väärtusest vähenemist arvestatakse. Teemaaruandes on toodud, et häiringute puhul arvestati ainult hindamisperioodi jooksul toimunud mõjutustega. Kas see on ka nii füüsilise kao ja püsivate hüdrograafiliste häiringu puhul?</p> <p>Üldiselt peaks sihi kirjeldusest selgelt välja tulema, mis on sihi eesmärk, mida see sisuliselt tähendab/kuhu tahetakse jõuda ning mis ajaks selle saavutame peaks või kas vaadatakse trendi. Uute sihtide osas jääb kohati ebaselgeks (näiteks sihtide BALEE-T48, BALEE-T34-2024, BALEE-T32- 2024, BALEE-T52, BALEE-T40- 2024, BALEE-T53-2024, BALEE-T54-2024). Näiteks lähtuda sihi BALEE-T49 sõnastusest.</p>	<p>soojus, valgus, lõhn või müra. (2) Heite piirväärtus on heidet iseloomustava näitaja suhtes väljendatud heite mass, hulk, kontsentratsioon või tase, mida kindlaksmääratud ajavahemikus või ajavahemikes ei tohi ületada või mille piiresse tuleb jääda. (3) Keskkonna kvaliteedi piirväärtus on keskkonna keemilisele, füüsilisele või bioloogilisele näitajale kehtestatud piirväärtus, mida ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada. (4) Saastamine on heite väljutamine nii, et see põhjustab keskkonnoahu või keskkonnariski. (5) Saastatus on saastamisest põhjustatud oluline ebasoodne muutus õhu, vee või pinnase kvaliteedis.</p> <p>Selgitame: vastavalt Komisjoni otsusele 2017/848 tuleb eristada merepõhja kadu (D6C1) ja häiringut (D6C2). Kadu kumuleerub ajas, häiringu ulatus esitatakse ajalise piiranguga (antud juhul aruandlusperiood ehk 6 aastat (2016-2021) vastavalt MSRD hindamisjuhendile). Selgitus on lisatud ka D6 teemaaruandesse. Kaalume sihi indikaatoriks jätta vaid merepõhja füüsilise häiringu pindala (eesmärgiga, et see väheneks ajas).</p> <p>Nõustume ja sihtide sõnastuste, eesmärkide ja indikaatorite täpsustamine on käsil.</p>
Kristina Aidla, Terviseamet (nr 9.1-1/24/3269-3)	<p>Sotsiaal-majandusliku analüüsi aruanne: Juhime tähelepanu, et Sotsiaal-majandusliku analüüsi aruandes peatükis 3.1.3. „Turism ja vaba aeg (lk 25)“, soovime välja tuua ka supluskohtadega seonduvat. Peatükki soovime lisada, et Eestis on praegusel hetkel 26 ametlikku mereäärset supluskohta ja nende suplusvee kvaliteedi üle teostab suplushooajal järelevalvet Terviseamet.</p>	<p>Arvestatud, täiendus SOM aruandesse sisse viidud.</p>

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
Aleksei Lotman, Eesti Keskkonnaühenduste Koda / ELF	<p>Koondaruanne:</p> <p>Peatükk 9.1. "Varasemate keskkonnasihtide saavutamine", Tabel 9.2. "Merekeskkonna olulisemate inimtekkeliste survetegurite mõjude sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2a)" on 3. real 16. sihi (eutrofeerumine) kirjas lämmastiku teemal "N-koormused pole ajas oluliselt vähenenud, koormuse näitajad sihi eesmärgi lähedal. 2022.a N-üld koormus merre 27332 t" ja fosfori kohta "Saavutatud. 2022 üldfosfori koormus 455 t".</p> <p>Urmas Lips näitas oma ettekandes 1. veebruaril "Eestist pärineva toitainete koormuse lagedena on Läänemere tegevuskavas (2021) defineeritud lämmastiku jaoks 25911 t/a ja fosfori jaoks 419 t/a." Ma saan aru, et uuendatud tegevuskava jaoks ümberarvutatud laed on veidi rangemad kui varasemad ja siinkohal võrreldakse varem seatud piiridega, aga oleks asjakohane siiski võrrelda N&P kannet ka uuendatud tegevuskavaga.</p> <p>Samas peatükk 9.2. "Täiendatud ja uued keskkonnasihid", Tabel 9.3. "Käesoleva töö käigus välja pakutud uued ja/või kaasajastatud sihid ja nende mõõtmise indikaatorid", siht 16 (eutrofeerumine) juba kajastab uuendatud tegevuskava, mis on positiivne. Selguse huvides oleks asjakohane see ära märkida ka eelmisest tabelis.</p>	<p>Arvestatud. Selgitame, et toitainete koormuste vähendamiseesmärk on saavutatud varasema, 2019.a keskkonnaministri käskkirjaga kinnitatud sihi (target 16) suhtes (indikaatorid samad, mis Helcomi varasemad, 2013.a kinnitatud toitainekoormuste vähendamismäärad (CART)) fosforikoormuse osas ja lähedal lämmastikukoormuse osas. Samas muutis HELCOM 2021.a koormuste arvestamise metoodikat (riikidele esitati uuendatud Läänemere tegevuskavas, BSAPis, toitainete kogukoormuste ülemmäärad, NIC) ja sihti uuendatakse vastavalt uutele nõuetele e lävenditele N ja P koormuste suhtes. Tabelis 9.2 on reas 3 ka viide sihi uuendamisele toodud, kuid muudame sõnastuse selgemaks, lisades konkreetse viite ptk-s 9.2 toodud uuendatud sihile BALEE-T16-2024.</p>
	<p>Peatükk 9.1 Tabel 9.3. Mere kasutusviiside ja inimtegevuse mõjude sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2b) rida 11 (vesiviljelus) "Tagalahes ei ole seire käigus tuvastatud vesiviljelusega seotud muutusi merekeskkonnas" - siht ju käsitleb eelkõige koormust, mitte lokaalseid muutusi. Asjakohane on siinkohal märkida N&P koormus merele RedStorm OÜ kalakasvandusest.</p>	<p>Arvestatud. Täpsustame nii koondaruandes kui sihtide teemaaruandes RedStorm OÜ vesiviljeluse toitainete koormusi. KOTKASE infosüsteemis oleva keskkonnaloa aruande põhjal oli 2023.a aastane toitainete koormus sealt 6,28 t lämmastikku ja 0,45 t fosforit.</p>
	<p>Kõige suurem märkus on järgmine: peatükk 9.2. "Täiendatud ja uued keskkonnasihid", Tabel 9.3. "Käesoleva töö käigus välja pakutud uued ja/või kaasajastatud sihid ja nende mõõtmise</p>	<p>Arvestatud. Uuendatud sihile BALEE-T40-2024 on välja pakutud kaks indikaatorit (esialgses sõnastuses): T40.1. Merekaitsealade osakaal (mereline</p>

Ettepaneku esitanud isik ja/või asutus (kirja nr)	Ettepanek / Kommentaar	Vastus
	indikaatorid" siht BALEE-T40 (merekaitsealad) tuleks kindlasti märkida kvantitatiivne määdik 30% (sh. kolmandik ehk 10% kogu merest rangelt kaitstud).	osa) 30% merealast ja T40.2. Range kaitse all oleva ala osakaal 10%. Täiendame vastavalt nii koondaruannet kui sihtide teemaaruannet. Edaspidi vajab täiendavat defineerimist (sh Helcomi ja EL tasandil) termin "range kaitse" (<i>strictly protected</i>).